

Архивски број: 08-552/1
Датум: 19-11-2024

Постапувајќи по претставката бр. 08-552/1 од 12.8.2024 година, поднесена од Сојуз
со седиште на

Скопје, против Општина Василево, за заштита од дискриминација врз основа на јазик во областа на правосудство и управа, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација врз основа на член 21, став 1, точка 14 и член 27, став 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 258/2020) го донесе следното

МИСЛЕЊЕ

СЕ УТВРДУВА ДИРЕКТНА ДИСКРИМИНАЦИЈА врз основа на јазик во областа на правосудство и управа од страна на Општина Василево кон жителите припадници на турската етничка заедница на Општина Василево.

Образложение

На 12.8.2024 година до Комисијата за спречување и заштита од дискриминација беше поднесена претставка бр. 08-552/1 од 12.8.2024 година од страна на
против Општина Василево за заштита од дискриминација врз основа на национална и етничка припадност во областа на работата и работните односи.

Согласно наводите од претставката, Општина Василево брои вкупно 10522 жители, од кои 6831 се Македонци, 2251 односно **21,33% од жителите се од турска етничка припадност**, 27 жители се припадници на ромската етничка заедница и 3 жители Албанци. Следствено на вака наведените статистички податоци, подносителот на претставката се повикува на Уставните одредби како и останатите релевантни законски одредби согласно кои е наведено дека на жителите припадници на турската етничка заедница во конкретниот случај им следуваат одредени права кои општинската администрација е должна да им ги овозможи. Во таа насока, се наведува дека едно од тие права е правото на соодветна и правична застапеност на граѓаните кои припаѓаат на сите заедници во органите на државната власт и другите јавни институции на сите нивоа, согласно Амандман VI од Уставот. Во врска со ова, во претставката е наведено дека Општина Василево не ја исполнува уставната обврска за соодветна и правична застапеност на граѓаните согласно процентот од вкупното население во општината.

Во продолжение,
наведува дека испратиле Барање за пристап до информации од јавен карактер до Општина Василево, при што во прилог на претставката е доставен Одговорот на наведеното барање, заведен под архивски број 15-770/2 од 2.7.2024 година. Во предметниот одговор, Општина Василево известила дека од вкупно 24 вработени во Општината, 23 лица се Македонци, додека само вработена е припадничка на турската етничка заедница, што процентуално пресметано претставува 4,16% од вкупниот број на вработени во Општинската управа. Дополнително на ова,
наведува дека според неофицијални информации, вработената не била на раководна или помошно раководна позиција, поради што не може

директно или индиректно да влијае врз политиките на општината за граѓани кои претставуваат над 20% од жителите. Во врска со претходно наведеното, од причина што сите раководни позиции, како и позицијата на секретар, се пополнети од лица кои се припадници на македонската етничка заедница, жителите од турска етничка припадност се ставени во нееднаква положба во однос на другите заедници и се руши достоинството на втората по големина заедница која живее во Општина Василево. Во таа насока, се потенцира и дека на жителите од турската етничка припадност им се повредува правото на работа, уставните права во однос на другите малцинства, правото на квалитетен сервис на институцијата и слично. Дополнително, се наведува дека ваквото делување е спротивно на член 14 од Европската конвенција за човекови права, член 9 и член 32 од Уставот на Р. Северна Македонија и член 6 од Законот за работните односи.

На крајот на претставката, наведено е дека Општина Василево не ги исполнува во целост обврските кои произлегуваат во однос на употребата на јазиците на граѓаните кои претставуваат повеќе од 20% од вкупното население во одредена општина или локална самоуправа, повикувајќи се на член 1 став 4 од Законот за употреба на јазиците, согласно кој „Во единиците на локалната самоуправа јазикот и писмото што го користат најмалку 20% од граѓаните е службен јазик, покрај македонскиот јазик и неговото кирилско писмо...“ Оттука, дополнително истакнувајќи ги податоците од пописот од 2021 година, турскиот јазик претставува службен јазик дополнително на македонскиот јазик во Општина Василево. Во контекст на ова тврдење, се наведува дека општинската администрација ја нема преведено официјалната веб-страница на турски јазик, дополнително на што материјалите на седниците на Советот не се преведуваат на турски јазик, називите на институциите и канцелариите, таблите и огласните табли не се напишани на турски јазик, како и јавните документи, огласи и новости објавени од страна на Општината, кои исто така не се преведуваат на турски јазик. Оттука, во претставката за заштита од дискриминација е наведено дека ваквата состојба ги става граѓаните од турската етничка припадност коишто живеат во оваа општина во подредена, непријателска и омаловажувачка состојба во однос на мнозинското население.

Комисијата за спречување и заштита од дискриминација согласно член 24, став 7 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, на 3.9.2024 година испрати Известување за произнесување по претставката со бр. 08-552/2 до Општина Василево.

На 25.10.2024 година до Комисијата за спречување и заштита од дискриминација беше доставен поднесок за произнесување по претставката од страна на Општина Василево, заведен под архивски број 08-552/3. **Во однос на правото на соодветна и правична застапеност** согласно Амандман VI од Уставот, се наведува дека Општина Василево ја исполнува уставната обврска согласно процентот од вкупното население во општината како локална самоуправа.

Во продолжение на ова, во врска со постапката за планирање на вработувања во општинската управа, во произнесувањето се повикуваат на член 20-б од Законот за вработени во јавниот сектор, согласно кој е функционерот кој раководи со институцијата е должен најдоцна до 1-ви септември во тековната година, кој заедно со предлог на буџетското барање го доставува на согласност до органот надлежен за буџетот на институцијата, поточно до Советот на општината. Понатаму, се изнесува дека органите кои се надлежни за буџетот се должни да дадат согласност, односно забелешки во однос на планот најдоцна еден месец од приемот на барањето. По добивањето на согласноста, односно усогласувањето на предлог планот, функционерот е должен веднаш, а најдоцна во рок од еден месец од добивањето на согласноста, односно усогласувањето на предлог-планот, да го донесе планот и истиот да го

достави до Министерството за информатичко општество и администрација. Во таа насока, се наведува дека Министерството за информатичко општество и администрација има веб-алатка „Балансер“ со која се врши распределба на новите планирани вработувања во согласност со донесените годишни планови за вработување во институциите од јавниот сектор, основани од централната или локална власт, согласно соодветната правична, односно етничка застапеност. Следствено, Општина Василево мора да постапува според Законот за вработени во јавниот сектор и да го донесе планот во согласност со веб-алатката „Балансер“ и добиената согласност од Министерството за информатичко општество и администрација, по што го врши вработувањето на жителите од македонска и турска припадност во рамките на Општина Василево. Во насока на ова тврдење, се наведува дека Општината како работодавач, никогаш не ги ставал работниците во неееднаква положба поради расно или етничко потекло, бојата на кожата, полот, возраста, здравствената состојба, односно инвалидитет, религиозното, политичкото или друго убедување, членување во синдикатите, националното или социјалното потекло, статус на семејството, имотната состојба, половата насоченост или поради други лични околности.

Во однос на употребата на турскиот јазик како службен јазик во Општина Василево, наведено е дека општинската администрација работи активно на спроведување на употребата на јазикот и во моментот на поднесувањето на поднесокот за произнесување по наводите од претставката, е во процес на преведување на службената веб-страница, материјалите на седниците на Советот, називите на институциите и канцелариите на турски јазик, таблите и огласните табли биле во процес на пишување на турски јазик. Дополнително на ова, јавните документи, огласите и новостите објавени од страна на општината биле во процес на преведување на турски јазик. Се наведува дека турската заедница е и понатаму ќе биде соодветно и правично застапена во однос на другите заедници. Во таа насока, во претставката е истакнато дека Општина Василево има поставено двојазични табли на македонски и турски јазик со имињата на с. Градошоци, с. Висока Маала и с. Добрашинци, а другите табли биле изработени и во моментот на поднесувањето на произнесувањето по наводите од претставката биле во фаза на поставување. Дополнително, се наведува дека Општина Василево е во постапка на изготвување на Акциски план за преведување на сите потребни елементи на турски јазик и работи на тоа да ги исполни обврските во однос на населението од турска етничка припадност.

Во прилог на поднесокот за произнесување по наводите во претставката беа доставени следните докази:

- Фотографија од табла на македонски и турски јазик за с. Висока Маала;
- Фотографија од табла на македонски и турски јазик за с. Градошоци;
- Фотографија од табла на македонски и турски јазик за с. Добрашинци.

Ценејќи ја фактичката состојба согласно која во Општина Василево се вработени вкупно 24 лица, од кои само една вработена е од турска етничка припадност, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација одлучи дека не е надлежна да постапува во однос на примената на „балансерот“, при што оценувањето на распоредувањето на вработените во единиците на локалната самоуправа согласно истиот е надвор од предвидените надлежности со Законот за спречување и заштита од дискриминација.

Земајќи ги предвид наводите во претставката, произнесувањето по истата, како и прибавените докази, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација утврди дека станува збор за извршена дискриминација од страна на Општина Василево врз жителите на Општината припадници на турската етничка заедница.

Согласно **член 6** од Закон за спречување и заштита од дискриминација,

„Дискриминација е секое разликување, исклучување, ограничување или давање првенство што се заснова на дискриминаторска основа, со сторување или несторување, што имаат за цел или резултат спречување, ограничување, признавање, уживање или остварување на правата и слободите на одредено лице или група на еднаква основа со други.“

Притоа, со **член 5** од истиот закон:

„Се забранува секоја дискриминација врз основа на раса, боја на кожа, потекло национална или етничка припадност, пол, род, сексуална ориентација, родов идентитет, припадност на маргинализирана група, јазик, државјанство, социјално потекло, образование, религија или верско уверување, политичко уверување, друго уверување, попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба, лично својство и општествен статус или која било друга основа.“

Имено, Комисијата утврди дека во конкретниот случај, Општина Василево нанела директна дискриминација преку неспроведување и непочитување на одредбите од Законот за јазиците, следствено на што припадниците на турската етничка заедница кои се жители на Општината се ставени во понеповолна положба од останатите жители кои во наведената општина како службен јазик го користат македонскиот. Оттука, разгледувајќи ја фактичката состојба, Комисијата утврди дека во Општина Василево живеат вкупно 10552 граѓани од кои 2251 се припадници на турската етничка заедница. Согласно вака прибавените податоци, процентуалната застапеност на Турците во Општина Василево изнесува 21.33% од вкупното население на Општината. Оттука, согласно член 1 став 4 од Законот за употреба на јазиците (Службен весник број: 7/2019):

„Во единиците на локалната самоуправа јазикот и писмото што го користат најмалку 20% од граѓаните е службен јазик, покрај македонскиот јазик и неговото кирилско писмо.“

Во продолжение на ова, членот 7 од Законот за употреба на јазиците предвидува дека:

„(1) Називите на институциите од член 1 став (3) и член 2 став (3) од овој закон, како и сите други институции и нивните подрачни единици во единиците на локалната самоуправа во која најмалку 20% од граѓаните зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик и во Скопје, ќе се напишат на македонски јазик и неговото кирилско писмо и на јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните и неговото писмо како и на англиски јазик. Називите ќе бидат со иста големина и фонт, при што називот на македонски јазик и писмо ќе биде напишан прв.“

(2) Во подрачните канцеларии на органите од државната администрација кои покриваат најмалку една единица на локална самоуправа во која најмалку 20% од граѓаните зборуваат јазик различен од македонскиот, називите на канцелариите ќе се напишат на македонски јазик и неговото кирилско писмо и на јазикот кој го зборуваат најмалку 20% од граѓаните и неговото писмо.“

(3) Печатите на институциите од член 1 став (3) и член 2 став (3) од овој закон и сите други институции со седиште во Скопје или во единиците на локалната самоуправа во која најмалку 20% од граѓаните зборуваат службен јазик различен од македонскиот јазик, се испишани на македонски јазик и неговото кирилско писмо, како и на јазикот кој го зборуваат најмалку 20% од граѓаните и неговото писмо.“

(4) Институциите од ставот 1 на овој член ќе овозможат и придонесат во работата ефективно да се користат, употребуваат и применат македонскиот јазик и неговото кирилско писмо и јазикот што го зборуваат најмалку 20% од граѓаните и неговото писмо."

Оттука, согласно претходно цитираните законски одредби и процентуалната застапеност на жителите од турска етничка припадност, во конкретната единица на локална самоуправа покрај македонскиот, како службен јазик треба да се користи и турскиот јазик. Имајќи го во предвид фактот дека Општина Василево не ги исполнила законски предвидените обврски за преведување на називите на институции од локалната самоуправа, називите на подрачните канцеларии на органите од државната администрација, печатите на институциите, материјалите на седниците на Советот на Општина, при што општината единствено пристапила со делумно поставување на двојазични табли за 3 села во состав на Општина Василево, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација утврди дека во конкретниот случај од страна на Општина Василево врз жителите на турската етничка припадност на Општина Василево е сторена директна дискриминација врз основа на јазик во областа на правосудство и управа. Од фактите на конкретниот случај, во однос на употребата на турскиот јазик како службен јазик во Општина Василево, Комисијата констатира дека Општина Василево **не сторила веројатно дека не е извршена дискриминација** врз основа на јазик кон жителите на општината припадници на турската етничка заедница. Во смисла на претходно наведеното, поставувањето на три двојазични табли на македонски и турски јазик само по себе не е доволно за да се направи веројатно дека има еднаков третман на турската заедница во однос на другите заедници кои живеат во општината.

Врз основа на погоре наведеното, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација одлучи како во диспозитивот на мислењето и утврди директна дискриминација врз основа на јазик од страна на Општина Василево врз нејзините жители припадници на турската етничка заедница.

Во таа смисла согласно член 21 став (1) точка 14, а во врска со член 27 став (2) од Законот за спречување и заштита од дискриминација, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација ја дава следната:

ПРЕПОРАКА

СЕ ПРЕПОРАЧУВА Општина Василево да проследи со изготвување на Акцискиот план за преведување на сите потребни елементи во состав на општинската администрација, нејзината работа како и преостанатата писмена документација и материјали кои се дел од истото на турски јазик, дополнително и називите на објектите на општинската управа и останатите институции и канцеларии во состав на истите со цел усогласување на работата на Општината согласно Законот за употреба на јазиците **најдоцна во рок од 60 дена од приемот на ова мислење и за истото писмено да ја извести Комисијата.**

Доколку Општина Василево не постапи согласно оваа препорака, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација, согласно своите надлежности од член 27 став 4 од Законот за

спречување и заштита од дискриминација, ќе поднесе барање за покренување на прекршочна постапка пред надлежниот суд за прекршоци.

19.11.2024 година

Комисија за спречување и заштита од
дискриминација
Претседател на Комисијата
Лимко Бејзароски

Доставено до:

- (
- Општина Василево ул. с. Василево 66, 2411 Василево